

INAQUE

Sophie Divry

FANTASTICKÝ PRÍBEH LÁSKY

Preklad
Aňa Ostrihoňová

Sophie Divry

Fantastický príbeh lásky

Sophie Divry
FANTASTIQUE HISTOIRE D'AMOUR

COPYRIGHT © Éditions du Seuil, 2024

Published by arrangement with the literary agency Le monte-charge culturel

TRANSLATION © Aňa Ostrihoňová 2026

COPYEDITING Jana Obert

COVER © Arriba!

SLOVAK EDITION © Inaque 2026

ISBN 978-80-8207-334-1

ISBN e-book 978-80-8207-335-8

Všetky práva sú vyhradené. Žiadna časť tejto publikácie sa nesmie kopírovať a rozmnožovať so zámerom ju rozširovať v akejkoľvek forme alebo akýmkoľvek spôsobom bez písomného súhlasu vydavateľa.

Sophie Divry

Fantastický príbeh lásky

INAQUE

1. KNIHA

HYDRAULICKÝ LIS

Najpravdivejšia časť existencie, tá najintenzívnejšia,
leží v tieni ako šelma číhajúca v kroví.
Robert Alexis, *Le Majestic*

Napriek tomu chcem zdôrazniť, že láska je silnejšia.
pápež František, *Laudato si'*

1. KAPITOLA

Bastien

Mám šťastie, dnes ráno prišla. Má tmavšiu pleť, vážny výraz a hnedé vlasy. Od hlavy po päty je chránená pred chladom, má aj čiapku. Aby som ju nerušil, skryl som sa za strom. Pravdupovediac, zaujíma ma ani nie tak ona, ako skôr to, čo robí. Ach, nie je to takmer nič, len gesto, detail, ale vnáša lúč svetla do šede môjho života. Preto keď skoro ráno prídem do parku Tête d'Or, vždy sa idem pozrieť k libanonskému cédru, či je tam.

Je to ako obrad, zakaždým ten istý.

Z vrecka vytiahne niečo, čo budú asi semienka, a nasype si ich do pravej dlane. Predpaží ruku a úplne roztvorí dlaň. Potom stuhne, bradu drží vysoko, bez pohybu. Čaká minútu či dve, ale nie dlhšie. Zrazu z cédra vyletí sýkorka a sadne jej na končeky prstov. Zobákom si vezme semienko a odletí. Srdce sa mi na chvíľu zastaví, všetky myšlienkové pochody sa prerušia. Priblíži sa ďalší vták. Vezme si svoje a vzápätí je preč.

Trvá to sotva sekundu, ale tá sekunda mnou otrasie.

Možno má nejaké tajomstvo, ako takto priťahovať vtáky. Ku mne sa sýkorky v parku nikdy nepriblížia, sú divoké a je to celkom prirodzené. S touto dievčinou je to však iné. Neviem, akým zázrakom jej dôverujú. Určite jej trvalo roky, kým sa naučila vybojovať si jedinú sekundu kontaktu. A aký kontakt zostáva mne, keď ma už nikto v parku nechytí za ruku?

Keby som neprestal fajčiť, Isabelle by možno stále bola so mnou. Odvykanie od tabaku totiž ešte zhoršilo moju povahu. No priveľmi neskoro som pochopil príliš jednoduchú vec: žena, o ktorej šťastie sa nestaráte, vás opustí. Túžba po osobnom šťastí prevyšuje lásku – možno nie tú rodičovskú, ale určite partnerskú. Prečo je človek nútený vybrať si medzi šťastím a láskou? Kedy sme si začali vyberať? Už dva roky som sám a nemám odpoveď na tieto otázky. Skrine v mojom byte zostali napoly prázdne, pripomínajú suché hniezda, ktoré sa nachádzajú na nízkych konároch stromov. Dala mi kopačky. Jem mrazené jedlá. Ale nezačal som znovu fajčiť, som hrdý muž.

Teraz pijem.

Všetci potrebujeme drogy. Ľudia navonok vyzerajú normálne, ale nie je to tak. Jeden spí s nožom pod vankúšom, druhá je presvedčená, že o tri roky budú vo Francúzsku zakázané voľby, tretieho obleje studený pot, ak zostane pootvorená skriňa. Stačí trochu zoškriabať povrch a zistíte, že ľudia majú hrozné trhliny, prázdne miesta, ktoré ich rozožierajú a ktoré sa snažia udržať pod kontrolou. Kým sú mladí, celkom sa im to darí, ale s pribúdajúcimi rokmi ich odolnosť slabne a napokon sa zlomí.

Nehovoriac o strašných traumách, ktoré vyjdú najavo, keď ich necháte hovoriť o detstve.

Takto žijeme všetci. Niečo roky búcha na dvere, ale nevieme, čo to je. Úzkosť, ktorú nosím v sebe, vidím všade v meste. Na reklamných pútačoch, kde blažené dievča hltá vanilkový jogurt, v strediskách bojových umení, kde sa naťahujú ženy vo veku, keď prichádza rakovina, v posilňovniach, kam sa utiekajú manažéri. Dokonca aj v tom, ako siahame po telefóne, aby sme zaplnili čo i len najkratšiu neprítomnosť… Nie je to dôkaz úzkosti, v ktorej všetci žijeme? Nie som múdrejší než ostatní. S pribúdajúcim vekom tomu nikto neunikne. A ako by som sa mohol pred tým ochrániť bez drog?

V ten deň som sa zobudil krátko po štvrtej ráno. Odkedy Isabelle odišla, spávam zle. Nastúpil som na prvé metro a bol som pri otvorení parku Tête d'Or.

Z hladiny malého jazera stúpala hmla, voda zostala teplejšia než vzduch. Zo stromov už opadali listy. Vo svojej nehybnosti čakali na slnko, ktoré malo vyjsť počas dňa, čakali na sneh, ktorý možno príde túto zimu. Z pohľadu na sneh bývam šťastný. Ale bol len začiatok decembra a nemal som veľké nádeje.

V dvadsiatich som veril, že každé utrpenie sa dá vyliečiť. Odkedy ma opustila žena, vždy pri sebe nosím anxiolytiká a v chladničke mám pivo. Treba však povedať, že východy slnka v parku zostávajú najlepšou obranou proti tomu, čo sa zdržanlivo nazýva „temné myšlienky".

Okolo brehov jazera sa na vode objavovali drobné záhyby, ako vrásky, ktoré by sa dali odstrániť jediným pohybom ruky. Po asfaltovej aleji bežal chlap s bezdrôtovými slúchadlami

v ušiach. Dôchodca bol na prechádzke so žltým psom. Z úst mi vychádzala para.

Práve ráno sú moje myšlienky najtemnejšie. Ráno nič nestojí za to, som ten najhorší človek na svete, život mi pripadá ako dlhá daždivá nedeľa.

Ale nebola nedeľa. Bol štvrtok a čakal ma pracovný deň. Bol som rád, že ho začínam s dievčaťom so sýkorkami. Pozeral som sa naň bez pohnutia. Nie som typ, ktorý oslovuje ženy na verejnosti. Sýkorky okolo neho ešte pár minút poletovali. Potom si ako vždy pošúchalo ruky, upravilo si čiapku a vyrazilo behať.

Pristúpil som bližšie a postavil sa pod céder namiesto neho. Ale vtáky zmizli. Nevšímali si ma, rovnako ako si ma nevšímala Isabelle. Znovu sa na mňa prilepili temné myšlienky.

Bolo takmer osem hodín. Pribúdalo ľudí so psami. Dvaja cyklisti sa pobozkali pred sochou fauna a potom sa každý vybral svojím smerom. Otec nasadzoval dieťaťu rukavice. V našich mestách ešte existuje láska, len nie pre mňa.

Vydal som sa späť k metru. V bistre som vypil kávu, zjedol croissant a prelistoval noviny. Mesto hučalo motormi, autá a bicykle bojovali o miesto na asfalte. Rodičia viedli deti do školy, matky ich ťahali za ruky so slovami *ponáhľaj sa*. A tak deti prejdú z tyranie rodičov do tyranie triedy. Nechajte deti na pokoji. Mizantropia sa ku mne vracala ako žieravá tekutina. Som rád, že nemám deti. Bol by som zlý otec.

Volám sa Bastien Fontaine, mám štyridsaťjeden rokov a som inšpektor práce. Mojou úlohou je dohliadať na dodržiavanie Zákonníka práce v podnikoch. Naše kancelárie sa nachádzajú vo Villeurbanne v budove, ktorej koberec nezaznamenal prechod na euro. Mám troch kolegov – Guilaine, Érica a Ludivine –, s ktorými som predtým, než ma opustila žena, takmer vôbec nehovoril, ale odvtedy sa snažím s nimi komunikovať, aby som úplne neprerušil kontakt s ľudským druhom.

Tento deň mal byť obyčajný. Prevažne slnečný decembrový deň, dokonca príjemný: ranná prechádzka v parku, rutina kontrol a večer dve-tri pivá. Napokon to však bolo inak.

Bolo päť hodín popoludní. Práve som s Guilaine preberal

niektoré veci, keď zavolalo ústredné policajné oddelenie. V jednej firme vo Vénissieux – v mojom obvode – došlo k smrteľnému pracovnému úrazu. Robotníka rozdrvil hydraulický lis. Do minúty som opustil kolegov. Už len z ich reakcie, keď som im zopakoval slová polície, som vedel, že ma čaká hrozný večer.

Byť inšpektorom práce je osamelé povolanie, niečo medzi šerifom a sociálnou pracovníčkou – súdiac podľa vozového parku, ktorý máme k dispozícii, by som sa skôr priklonil k tej druhej možnosti.

Renault v ten večer naštartoval bez problémov. V prvej zápche som rýchlo nazrel do spisu firmy. Spoločnosť sa volala Plastirec a zaoberala sa priemyselnou recykláciou. Z prázdnych plastových fliaš, ktoré lisovala, vyrábala balíky s objemom dva kubické metre a potom ich predávala iným priemyselným podnikom. Napriek nebezpečnosti lisov som ju nikdy nekontroloval. Ako vždy v prípadoch, keď dôjde k nehode, som mal výčitky. Nemôžem však byť všade. V departemente Rhône pripadá na desaťtisíc zamestnancov jeden inšpektor. Hoci robím, čo sa dá, moje kontroly sú nevyhnutne náhodné.

Kontrola je základ mojej práce. Do podniku prídeme neohlásene. Preskúmame pracoviská, dielne, zapíšeme mená prítomných zamestnancov. Skontrolujeme, či je vybavenie v súlade s predpismi, či boli zamestnanci prijatí podľa pravidiel a či boli riadne vyškolení. Inšpektori práce (alebo skôr inšpektorky, keďže ženy dnes v tomto povolaní prevažujú) prichádzajú buď náhodne, alebo keď nám niekto nahlási závažné porušenia.

Bez ohlásenia a bez povolenia, vo dne aj v noci, vstupujem všade, vidím všetko. Nezáleží na tom, či mám oblek a kravatu alebo džínsy a tenisky. Vstúpim. Samozrejme, nemožno čakať, že nás budú vítať s nadšením. Časom som sa naučil správať: zostať pokojný a vyhýbať sa očnému kontaktu. Nezapájať emócie. A najmä ich nechať hovoriť.

Už ma nazvali kolaborantom aj sviňou… Dievčatá nazývajú kurvami a nepretiahnuteľnými. Často sa opakuje sloveso srať: seriete nás, seriem na vás, naserte si… Zamestnávatelia si na nás vylievajú dlho nahromadený hnev. Na učiteľa, ktorý ich kedysi ponížil, na policajta, ktorý im dal pokutu na ceste, na poštára, ktorý im nedoručil balík, na starostu a ktoviekoho

ešte. Ako štátny úradník to schytám za všetkých. No zostávam pokojný. Keď kontrolujem, štát som ja. Je to celkom uspokojujúci pocit.

Myslím si, že som dobrý inšpektor. Skôr sa chladne držím zákonov, než by som bol pomstychtivý marxista. Nemám zľutovanie, neprechovávam zvláštne sympatie ani osobnú zaujatosť. Ale ak chcem desaťkrát skontrolovať hypermarket, kde manažér týra pokladníčky, je to moje právo. Patrím medzi najnezávislejších úradníkov vo Francúzsku. Som prakticky neodvolateľný. Nikto nemôže brániť mojej práci, nikto mi nesmie nič zakázať, ani môj šéf. V tom čase bola mojou nadriadenou Guilaine. Vychádzali sme spolu dobre a napriek infantilným hodnotiacim tabuľkám, ktoré zaviedlo ministerstvo, medzi nami vládla dôvera. Mali sme dohodu: pomáhali sme si a najmä sme jeden druhého nechali na pokoji.

Po kontrole treba napísať listy, ktoré sa zamestnávateľom posielajú doporučene. Podpisujem ich ja. Nie Guilaine, nie minister práce – ja. Často ide o „listy s pripomienkami", ktoré uvádzajú zistené problémy, niekedy o príkaz na zastavenie prác, keď sa napríklad pokrývači pohybujú po streche bez istenia. V najzávažnejších prípadoch, ako sú nehody alebo šikana, sa musia vypracovať zápisnice o porušení zákona. Vtedy treba právnickým jazykom opísať zhnité dosky, rasistické poznámky alebo reťaz nedbanlivostí, ktoré viedli k nehode. Podstata mojej práce spočíva práve v týchto písomnostiach. Konštatujem: že sprchy sú neprístupné, že absentujú miestnosti na oddych, že odborovému zástupcovi bolo odopreté právo rozdávať letáky. Bez nášho dohľadu a bez týchto zákonov by väčšina zamestnávateľov vykorisťovala svojich pracovníkov až do úplného vyčerpania, tak ako v devätnástom storočí. Pravda, dnes už deti nepracujú desať hodín denne v textilných továrňach. Napriek tomu sa ani jedna moja kontrola – ani jedna – nekončí slovami: „Výborne, nemám čo vytknúť." Vždy sa nájde niečo, čo treba vytknúť, a niekedy je nutné aj zvýšiť hlas.

Keď sa situácia vyhrotí, môžeme zamestnávateľovi pohroziť trestným stíhaním. Sem-tam to aj urobím, avšak najčastejšie je to len blaf. Väčšinu zápisníc totiž súdy odložia. Prokurátori sa o delikty zamestnávateľov veľmi nezaujímajú, sú posadnutí

inými formami násilia. Aj keď mám k dispozícii celý právny arzenál, stále som len nízky štátny úradník. Keď sa zázrakom podarí, že moja zápisnica umožní podať žalobu proti zamestnávateľovi, jeho odsúdenie býva skôr symbolické. No nevzdávam sa. Uplatňujem Zákonník práce. Za to som platený.

Iróniou je, že moji rodičia boli skutočnými strážnymi psami meštiactva. Keď ma zapísali na právo na univerzite Lyon 3, dúfali, že sa zo mňa stane právnik pre obchodné spoločnosti. Vtedy som mal osemnásť. Hľadal som východisko. Univerzitné posluchárne boli plné kreténov v mokasínach, so svetrom prehodeným cez plecia, blonďavých chlapcov, ktorí už mali naplánovanú kariéru, počet detí aj cestu do Štátov. Nenašiel som si jediného priateľa. Avšak napriek všetkým očakávaniam mi v neusporiadanej temnote mojej hlavy, kde predstava šťastia nikdy nepôsobila vierohodne, kde vo mne myšlienka voľného času vyvolávala pohŕdanie, no pravda si stále zachovávala svoju dôležitosť, prinieslo preniknutie do právnej logiky nesmierne potešenie. Už nešlo o rétoriku ani o násilie, ktorými si človek presadzuje moc. Objavoval som silu zákona.

Kurz pracovného práva nebol veľmi obľúbený, konal sa v suteréne. Avšak profesor bol strhujúci. Odhalil nám netušenú pamäť, vrstvy zákonov prijatých na ochranu slabých, našu ústavu, bezpečnostné predpisy. Tieto zákony sú neviditeľnou sieťou napnutou pod našimi životmi, pretože väčšinu času trávime prácou. Chcel som zaujať svoje miesto v tomto príbehu, miesto presne opačné, než aké patrilo mojim rodičom. Dnes moja práca spočíva vo zviditeľňovaní tejto ochrannej siete, v bránení pracujúcich.

Som len nízky štátny úradník, ale stelesňujem autoritu štátu. Každý deň to pripomínam zamestnávateľom: Nie, váš zamestnanec vás nemusí žiadať o prestávku, takto to nefunguje. Zákon vám to prikazuje. Nemá to nič spoločné s tým, či ste milý, ani s tým, akú hrubú máte knihu objednávok: zamestnávateľ musí robotníkom poskytovať prestávky a ich dĺžka je presne stanovená Zákonníkom práce.

Pretože tony úzkosti, ktoré v sebe nosíme, sa nie vždy premieňali na alkohol, jogu či anxiolytiká. V dávnejších časoch sa

početnejším poslancom podarilo presadiť ochranné pravidlá, a kým tieto zákony nebudú zrušené, štát musí dohliadať na ich dodržiavanie. Bol som mladý, keď som vstúpil do toho lesa textov a posluchární, predieral sa húštinami paragrafov a tŕním prvých žiaľov – pretože ma vždy priťahovali ženy, ktoré mi spôsobujú bolesť –, no našiel som svoju cestu a nezišiel z nej ani napriek škandálu, ktorý to vyvolalo v mojej rodine.

Samozrejme, viem, že je v tom aj istý klam. Že kapitalistické vykorisťovanie potrebuje právnu zástenu, aby mohla pretrvávať nerovnosť medzi pracujúcou a majetnou triedou. Viem, že naše zápisnice skončia odložené v šuplíku. Mnohí moji kolegovia strácajú odvahu a z tejto práce odchádzajú. Chlapi sa dávajú na tesárstvo v ekologickom stavebníctve alebo právo na pracovných súdoch, ženy sa rekvalifikujú na biofarmárky či učiteľky, a keď sa potom zastavia v kancelárii na kávu, hovoria: Neviem, ako to ešte dokážete vydržať.

Ja som bol odhodlaný vydržať.

Aj keď som cestou do Vénissieux kŕčovito zvieral volant. Človek zomrel v lise. Svetlá áut mi pripadali ako pohrebné sviece, ktoré kreslia čiary do tmy. Zomrel rozdrvený. Mal som tú firmu skontrolovať. To je úplný základ mojej práce – venovať pozornosť nebezpečným povolaniam. Lenže je to bezodný sud. Chodí priveľa podnetov, priveľa sa porušujú predpisy. Zúrivo som zatrúbil na auto, ktoré nešlo dosť rýchlo. Chýbalo málo a bol by som sa chcel pobiť.

Isabelle mi vyčítala, že všetkých nenávidím, ale veď všetci sa navzájom nenávidia. Ja za to nemôžem. Vo firmách človek nevidí nič iné, iba nenávisť medzi zamestnancami a šéfmi, medzi kolegami a medzi oddeleniami. Akoby to bol prirodzený produkt. Vidím ju všade. Nenávisť sa vylučuje pri kávovare ako žltý olej. Je jej toľko, že by sa dala používať ako palivo. Mladí nadávajú starým. Ľudia zo susedných kancelárií sa preklínajú. Nenávidíme sa na univerzite, ponižujeme sa v armáde. Všetci učitelia túžia po smrti otravného hyperaktívneho žiaka a každá kaderníčka už niekedy veľmi silno zatúžila vraziť zákazníkovi nožnice do hrdla.

Isabelle nechápala, ako môžem byť pri takej mizantropii katolíkom. Ako môžem veriť v Kristovo zmŕtvychvstanie a všet-

ky tie reči okolo toho. Lenže keby som v nedeľu nechodil na omšu, utopil by som sa v nenávisti. Musím sa nejako vyzbrojiť, chrániť sa pred násilím. Iba na omši môžem počuť farára hovoriť: Neodpovedajte na nenávisť nenávisťou, lebo kam až potom nenávisť zájde? Sám nemám dosť morálnych síl, aby som čelil jej návalom. Isabelle mi povýšenecky hovorievala: „Ešte stále to potrebuješ." Moju potrebu náboženstva vnímala ako hendikep, zatiaľ čo ja ju považujem za ďalší rozmer svojej duše. Za jednu z mála vecí, ktoré mám na sebe rád. Za niečo dobré. Potrebujem Boha, je to ušľachtilá potreba, ktorá mi pomáha chrániť sa pred nenávisťou. Isabelle sa zas nezaobišla bez svojej podložky na jogu. V čom je to nadradenejšie? Ježiš Kristus nás vyzýva, aby sme milovali svojich nepriateľov a modlili sa za tých, ktorí nás prenasledujú, čo je predsa len vyšší cieľ než dokázať urobiť stojku.

A pokiaľ ide o zvyšok, iba ateisti sa mylne domnievajú, že kresťania všetkému bezvýhradne veria. Že sme naozaj našli útechu. Mňa neutešilo nič. Nespovedám sa, moje znalosti katechizmu sú skromné a nepoškvrnené počatie považujem za veľký vtip. Ale v nedeľu chodím do kostola, a keď vstúpim do stáročnej stavby, začleňujem sa do príbehu úzkosti, ktorý je krajší než ten môj. Vtedy sa všetko stáva možným, a to napriek robotníkom zabitým pri práci, vojnám a ľúbostným žiaľom. Možno jedného dňa pochopím, čo znamená byť milovaný Bohom, ale zatiaľ ma nemiluje nikto. Momentálne od rána do večera trpím a zostávam – ako mi Isabelle dosť často opakovala – zbabelcom, mizantropom a sebcom. Ale v tomto svete zbavenom krásy, v tomto svete zbavenom nádeje Kristus vstal z mŕtvych, tak choďte do riti.

2. KAPITOLA

Maia

Stojí pod konármi veľkého cédra. Čaká. V otvorenej dlani cíti dotyk slnečnicových semienok. Tento ľahký pocit sa jej spája s trpezlivosťou, so sústredením. Nehýbe sa. Z úst jej vychádza para, z jazera stúpa jemná hmla, akoby napodobňovala jej dych.

Zachveje sa od chladu, zima jej zviera obnaženú pokožku medzi kolenami a členkami. Zdvihne oči k cédru.

Nikdy to netrvá veľmi dlho.

Objaví sa vták. Spoznáva samca sýkorky veľkej s čiernou kravatou na žltej hrudi. Vták zlieta z konára na konár a potom si sadne na neďalekú vetvu, akoby vyhodnocoval situáciu, jej nebezpečenstvá a výhody. Napokon však veľmi rýchlo, ako niekto, kto je na to zvyknutý, priletí a sadne si Maii na ruku. Sýkorka vezme do zobáka semienko a odletí. Trvá to iba sekundu, ale zakaždým je to číre očarenie. Stojí za to kvôli tomu skoro vstať, stojí za to kvôli tomu žiť.

Maia často začínala svoj beh minútami milosti, počas ktorých kŕmila sýkorky. Tento rituál ju zmieroval s vlastnými rukami.

Pretože Maia di Natale mala so svojimi rukami problém. Problém, ktorý ju prenasledoval od detstva, problém, ktorý sa jej nikdy nepodarilo vysvetliť ani dostať pod kontrolu.

Pod jej rukami mizli veci.

Dlho si myslela, že je jednoducho roztržitá, že zabúda veci tu či tam. Vyčítala si svoju nedbanlivosť a nasledujúce dni si dávala väčší pozor na vlastné pohyby. Stačil však týždeň a predmety začali znova miznúť: šál, slnečné okuliare, slúchadlá. V horších prípadoch hodinky, peňaženka, kľúče od kancelárie. Táto chyba, či skôr kliatba, sa objavila už v jej ranom živote. Kým jej matka ešte žila, hovorievala jej: Dievča moje, máš deravé ruky.

Viackrát mala pocit, že je za tým niečo viac než iba roztržitosť – čosi akoby *zámerné* –, avšak vždy si to rozumovo vyvrátila. Maia di Natale je novinárka, ktorá sa venuje vede. Nemá sklony k nijakej forme iracionálnosti. A predsa akoby jej ruky

vopred vedeli, na akých miestach môžu predmety nechať spadnúť: pero medzi radiátor a stenu, hodinky na dno koša na bielizeň… A keď sa už niečo stratilo, bolo to stratené.

Jedného dňa – mala vtedy niečo po dvadsiatke –, keď stratila šperk, ktorý zbožňovala, sa s tým zdôverila svojmu psychoterapeutovi. Ten si to okamžite spojil so smrťou jej matky. *Strata*, slečna, je zdá sa opakujúcim sa problémom vo vašom živote. Čo to vo vás vyvoláva? Mladá žena pokrčila plecami. Jej problém sa začal dávno pred smrťou matky. Tieto javy sa množili už na základnej škole.

Maia napokon svoju poruchu nazvala „miznutída" a podobne ako s chronickou chorobou sa s ňou naučila žiť. Načo sa trápiť? Väčšina vecí sa dá znova kúpiť a bez ostatných sa človek zaobíde. Napríklad bez ďalekohľadu na pozorovanie vtákov, ktorý nedávno zase stratila. Bola z toho zdrvená a smutná, ale nikto predsa nezomrel. A hoci ju miznutída pravidelne rozčuľovala, nikdy sa nikomu nezdôverila s tým, aký rozsiahly tento jav v skutočnosti je.

Z cédra zlieta ďalšia sýkorka. Tentoraz sýkorka belasá, menšia než sýkorky veľké a zároveň odvážnejšia. Ani nie za sekundu jej pristane na ruke. Vták vezme semienko, bez zjavného dôvodu ho pustí a o pol sekundy neskôr schmatne iné, ktoré si odletí vylúskať na strom. Maia sa usmeje. Sýkorka si vybrala to väčšie zo semienok.

Tretia sýkorka, plachejšia, ktorá zostávala na vedľajšom konári, sa napokon odhodlá a položí nôžky na končeky jej prstov. Samice sú vždy nedôverčivejšie než samce.

Je nesmierne príjemné začínať deň týmto spôsobom. Má pri tom pocit, akoby sa ocitla mimo času, mimo sveta.

A predsa vedela, že ktokoľvek, kto by zopakoval rovnaké gesto v rovnakom čase, s tekvicovými alebo slnečnicovými semienkami, by sýkorky takisto prilákal. Nebola to jej osobná zásluha. Stačilo si to spočítať. Park Tête d'Or bol pre verejnosť otvorený od roku 1857. Sýkorka žila v priemere štyri roky a mala niekoľko znášok po dvoch až šiestich mláďatách. Od založenia parku sa tu vystriedalo najmenej dvesto generácií sýkoriek. Tie prvé sa ľudí nepochybne báli a semienka, ktoré

im hádzali, zobkali iba z bezpečnej vzdialenosti. Lenže tie, ktoré sa odvážili prísť najbližšie, boli tučnejšie, ľahšie prežili zimu a úspešnejšie sa rozmnožovali. A tak sa postupne menila genetická výbava sýkoriek v parku. Stres vyvolaný prítomnosťou ľudí sa znižoval, až takmer úplne zmizol. A sýkorky sa naučili sadať na vystreté ruky.

Maiinu darvinovskú hypotézu potvrdil rozhovor s pánom Pascalom, dôchodcom, ktorý pravidelne sedával na lavičke pod cédrom. Starý pán vždy prichádzal s celými bio mandľami, lieskovcami, so skutočnými lahôdkami, ktoré ho museli stáť polovicu dôchodku. Obklopovali ho sýkorky, ale aj holuby a ryšavé veveričky, ktoré mu po orechy vyliezli až na plece. Pán Pascal bol v parku Tête d'Or hotový úkaz. Maii ukázal, ako na to. Od roku 1857 muselo byť takých pánov Pascalov veľa, a tak nebolo nič zvláštne na tom, že si sýkorky časom na ľudí zvykli.

V tomto svete sa dalo vysvetliť všetko.

Jediný problém, ktorý Maii vzdoroval, bola jej miznutída.

Preženie sa závan vetra, otočí hlavu a pri strome zazrie siluetu muža. Pošúcha si ruky jednu o druhú. Aj tak je už čas ísť behať. Skontroluje, či má vo vrecku stále kľúče, a vyráža na svoj beh.

Dych sa jej zladil s tempom. Prebehla zoologickou záhradou a pokračovala popri veľkej lúke s danielmi. Kačice divé sa už zobudili. Po tráve sa knísavo prechádzala hus. Postupovala pravidelným krokom skúsenej bežkyne. O pol hodiny neskôr odomykala bicykel pripútaný k oploteniu parku a pozrela sa na telefón. Mala práve toľko času, aby sa doma osprchovala a potom vyrazila do redakcie.

Keď prišla do Lyonu, prenajala si byt vo štvrti Saint-Georges, na čísle 123 v rovnomennej ulici. Šlo o dvojizbový byt na štvrtom poschodí bez výťahu. Okná mala z jednej strany obrátené do dláždenej ulice, z druhej na zalesnený svah. Svoju štvrť mala veľmi rada, bola historická, architektonicky krásna, blízko stanice Perrache aj Place Bellecour. Ani do siedmeho lyonského obvodu, kde sídlila redakcia novín, pre ktoré pracovala, to na bicykli nebolo veľmi ďaleko. Pre ňu to bolo ideálne miesto.

Napriek tomu si rýchlo všimla, že tam nebýva nijaký Lyon-

čan. Nijaký kolega, nijaký priateľ priateľa, nijaký člen športového klubu, nikto. Našla pre tento jav niekoľko vysvetlení.

Štvrť Saint-Georges tvorili v podstate iba tri dláždené ulice vtesnané medzi Saônu a úpätie kopca Fourvière, takže už zo samotnej podstaty veci tam mohlo mať adresu len málo ľudí.

Bola to študentská štvrť a ona sa už so študentmi nestýkala.

Nebolo tam kde parkovať a ľudia, s ktorými sa stretávala, mali stále vo zvyku vlastniť auto.

Mnohé byty v Lyone sa zmenili na ubytovanie cez Airbnb pre turistov, ktorých lákala štvrť Saint-Jean zapísaná v zozname UNESCO. Istým spôsobom to boli ľudia, *ktorí neexistovali*.

Samozrejme, počas sťahovania sa jej vyparila jedna škatuľa s knihami. Pritom si bola istá, že ju pri odchode z Paríža naložila do dodávky. Florence, jej najlepšia priateľka, ale aj Jules a Jacques, dvojčatá z redakcie, jej prišli pomôcť s vykladaním. Po hodine bola dodávka prázdna, no večer zistila, že jej jedna škatuľa chýba. Miznutída opäť zaúradovala.

Na sťahovanie napriek tomu spomínala rada. Dvojčatá sršali nadšením. Jules a Jacques sa vždy na všetkom zhodli, či už išlo o redakčnú líniu, alebo o načasovanie prestávok pri vynášaní práčky na štvrté poschodie. Vtedy ich Maia rozoznávala iba podľa ochlpenia na tvári: Jules nosil fúzy, Jacques briadku. Ten s fúzmi bol jednoznačne vodcovský typ.

Práve on chcel založiť mesačník *Comprendre*. Jules Morichon mal, ako vravieval, plné zuby požiadaviek na ziskovosť, ktoré držali vedeckú tlač v otroctve. Bolo treba zmeniť model. *Comprendre* mal byť atraktívnejší, rozhodovanie v ňom malo byť participatívnejšie (hoci jedinými akcionármi mali naďalej zostať Jules a jeho brat). Maiu a Florence, ktoré rovnako ako dvojčatá pracovali v časopise *Science & Vie*, projekt zaujal natoľko, že kvôli nemu odišli z Paríža. Florence túžila od teroristických útokov v roku 2015 po pokojnejšom meste pre svoje deti. Maia sa vždy chcela presťahovať bližšie k otcovi, ktorý žil v Provensalsku.

Rodové pomery sa nijako zásadne nezmenili. Chlapci boli akcionármi, šéfredaktorom a grafikom, dievčatá zamestnankyňami, redaktorkami a reportérkami. Rodina Morichonovcov

im poskytla kancelárie v siedmom lyonskom obvode. Pri tej príležitosti zistila, z akej zámožnej rodiny dvojčatá pochádzajú. Vtedy jej však vyhovovalo, že Jules vie, ako hovoriť s bankármi.

Boli štyria, boli mladí a mali pred sebou budúcnosť, zažívali podnetné večery. Všetko bolo treba vytvoriť od základov. Grafiku. Rubriky. Periodicitu. Spoločne sa rozhoduje lepšie, hovorieval Jules. Zažila atmosféru, v ktorej sa každý vďaka skupine cíti inteligentnejší a zároveň celkom sám sebou. Keď vyšlo prvé číslo *Comprendre* s titulkom „Ponorenie do vnútra čiernej diery" na obálke, z odbornej brandže počúvali samú chválu: Máte krásnu grafickú úpravu. Omladzujete čitateľskú základňu vedeckej tlače, to je super. Predplatiteľov pribúdalo, aspoň spočiatku.

Potrebujeme veriť, že náš život má zmysel. Potrebujeme cítiť, že sme užitoční. Práve preto sme šťastní, hoci Maia len zriedka používala slovo „šťastná" na opis vlastného šťastia. S odstupom času si uvedomovala, že v tom roku, vo svojom prvom roku v Lyone, prežívala takmer dokonalú blaženosť. Mala vtedy tridsaťpäť, bola úplne zdravá, písala články, ktoré mali úspech, a na konci každého mesiaca jej prišla výplata. Nikdy by si nebola pomyslela, že ju život dokáže takto napĺňať. Iste, bola slobodná, no nepotrebovala mať večer niekoho po svojom boku, aby sa cítila celistvá. Od matkinej smrti sa naučila žiť s prázdnymi miestami, nebála sa ich. V živote nemožno vyplniť všetky trhliny, ide skôr o to nájsť medzi nimi svoje šťastie.

Všetko sa dá vysvetliť.

Prečo na svetovom trhu rastie cena papiera.

Prečo vo Francúzsku ubúda novinových stánkov.

Prečo klesá počet predplatiteľov.

Prečo sa zo šéfredaktora, kedysi príjemného a ochotného počúvať, stane úzkostlivý tyran.

Pretože s pribúdajúcimi rokmi sa ekonomická situácia vyostrovala a Jules sa vzdal spôsobu vedenia, ktorý kedysi držal tím pokope. Teraz z ničoho nič zvykol utrúsiť krátku, štipľavú poznámku. Alebo mlčal práve vtedy, keď bolo treba poskytnúť jasnú odpoveď. Už to nebol dobrý kamarát, ktorý jej prišiel pomôcť so sťahovaním. Alternatívna atmosféra z čias vzniku

Comprendre sa vytratila. Jules si musel vziať druhý úver. Bolo treba zarábať. Uprednostňovať témy, ktoré sa predávajú. Na titulných stranách *Comprendre* sa čoraz častejšie objavovali slová ako odhalenia, tajomstvá, záhady, zázraky… Florence to privádzalo do zúfalstva a prevracala oči so slovami: Mohli by sme sa aspoň vyhnúť tomu, aby sme na obálku vedeckého časopisu dávali slovo *zázrak*!

Maia bola opäť na bicykli. Prešla cez Saônu a potom cez most Guillotière. Pred niekoľkými rokmi chodievala na redakčné porady s radosťou. Teraz sa ich obávala. Našťastie tam bola Florence. Necítila sa taká sama.

Pretože existuje niečo ešte horšie než pracovať v zlej atmosfére. Maia to kruto pochopila pred niekoľkými týždňami.

Jules často vravieval, že mzdové náklady sú príliš vysoké: „Máme priveľa fixných nákladov!“ Pre Maiu to zostávalo abstraktné. Ďalšia zatrpknutá poznámka z mnohých, aké zvykol utrúsiť.

Jedného večera však šéfredaktor po stretnutí s účtovníkom prešiel kanceláriou, zastavil sa za Florence a Maiou a vyhlásil: „Nikdy som vás nemal zamestnať obe.“

V malej kancelárii tá veta zaznela ako cvaknutie poistky na revolveri.

Potom zašli na drink. Florence pochopila vážnosť situácie rýchlejšie než Maia. Nebola veľmi prekvapená, zato nahnevaná.

„Jednu z nás vyhodia. A ty si v redakcii najmladšia… Obávam sa, zlatko, že najviac ohrozená si ty,“ povedala cez zaťaté zuby, pretože Florence ju vždy považovala nielen za najlepšiu priateľku, ale aj za svoju chránenkyňu.

Maia zostala ako obarená. Ekonomické problémy firmy boli pre ňu dovtedy niečím vzdialeným. Dokázala vysvetliť uhlíkový cyklus aj jav gravitačnej šošovky, ale otázky peňazí pre ňu zostávali nepreniknuteľné. Niektorí ľudia sú jednoducho takí: keď pred nich položíte rozpočtovú tabuľku, mozog sa im vypne. Florence, naopak, chápala rýchlo.

„Mali sme si vziať podiel vo firme, potom by nás museli počúvať.“

„Ale čo teda môžeme urobiť?“

Nedokázala piť svoj radler. Pozrela na priateľku.

„Ide hlavne o to vedieť, čo nesmieme urobiť," odpovedala Florence. „Čakajú, kým jedna z nás spraví chybu, aby ju mohli vyhodiť. Ale my sa nedáme. Nie sme také hlúpe."

Bolo vidieť, že Florence momentálne Jula nenávidí. Maiu bolelo, že sa súdržný tím rozpadá, že problémy s peniazmi dokážu zmeniť povahu človeka a že ju vo veku tridsaťosem rokov čaká návrat k neistote.

Začala mávať nočné mory, v ktorých ju niekto prenasledoval.

Ale ako proti tomu bojovať?

Bolo to logické. Cena papiera. Čas strávený pred obrazovkou. Pokles kúpnej sily.

Bolo to uskutočniteľné. Nedávno prijatý zákon umožňoval firmám jednoduchšie prepúšťať zamestnancov z ekonomických dôvodov.

Bolo to smutné. Pociťovala skutočné uspokojenie z toho, že sa ako novinárka venuje vede. Stretávala desiatky neznámych, nadšených či geniálnych vedcov. Zaplatili jej cestu do jaskyne Chauvet alebo do akvária v Breste a ona sa mohla pýtať, na čo len chcela, či už na jaskynné maľby, alebo na prispôsobovanie žralokov kladivohlavých globálnemu otepľovaniu. Zbožňovala to.

Jednou z výhod tohto povolania bolo, že miznutída jej pri ňom príliš neprekážala. Nemohla by sa stať elektrikárkou či kresličkou ani vykonávať niektoré z povolaní, pri ktorých treba narábať s množstvom nástrojov a pomôcok. Novinárka nepotrebuje veľa vybavenia. Stačí pero a zápisník. Zapisovala si, čo jej výskumníci a vedkyne hovorili. Z týchto surových informácií potom vytvorila článok, podobne ako sa surová zelenina prinesená do kuchyne umyje a pripraví na jedenie, a ponúkla ho čitateľom na konzumáciu v stráviteľnej, ba dokonca príjemnej podobe. Nepočítala odpracované hodiny. Bola zapálená, dokonca oddaná svojej práci. Na rozdiel od Jula, ktorý sa rád predvádzal v rozhlasovej stanici Radio France a komentoval tam aktuálne vedecké témy, pre ňu byť novinárkou neznamenalo stavať samu seba do popredia. Bolo to povolanie v službe druhým.

Byť užitočná, stále sa učiť. Nevidela v tom nijaké poníženie, práve naopak, bol to pre ňu spôsob, ako ľudsky rásť.

⋆

Zamkla bicykel a otvorila dvere do redakcie. Keď sa za ňou zatvorili, ozvalo sa cinknutie ako zo zvončeka. Priestory kedysi patrili obchodu s hudobnými nástrojmi a tento mechanizmus tam zostal zachovaný. Melodické *cink*, ktoré im v časoch zakladania časopisu znelo v ušiach tak veselo, sa pre Maiu a Florence stalo zdrojom stresu. Pretože aj v dňoch, keď pracoval z domu, sa mohol Jules kedykoľvek zjaviť a pokaziť im radosť z toho, že tam môžu pracovať spolu ako priateľky.

Redakčné porady sa vždy konali vo štvrtok. Na programe bolo doriešiť posledné otázky týkajúce sa aktuálneho čísla a potom sa porozprávať o nasledujúcom.

V ten štvrtok vycítila, že Jules je mimoriadne nahnevaný. Článok objednaný u externého spolupracovníka nedorazil – ukázalo sa, že novinár, ktorému sa nedalo dovolať, leží po páde na lyžiach v nemocnici.

„To je ale nemehlo! Už nikdy si uňho nič neobjednám! Kto mi toho chlapa odporučil?“

„Ja,“ povedala Maia.

„Nuž, keďže si nám ho odporučila ty, tak nás z týchto sračiek vytiahneš.“

Cítila, ako jej z tváre odteká krv. Prečo jej Jules o probléme nepovedal skôr? Mohla nad tým porozmýšľať, nájsť náhradné riešenie. Ale takto, z ničoho nič… Človek by si pomyslel, že ju chcel dostať do úzkych.

Florence sa ozvala, že Maia za to nemôže.

„Možno,“ povedal Jacques, ktorý vždy priskočil bratovi na pomoc. „Ale máme dve prázdne strany a o tri dni uzatvárame číslo… Čo s tým?“

Všetky pohľady sa obrátili k nej. Musela rýchlo na niečo prísť.

„Článok, ktorý nám chýba,“ povedala predstierane sebaistým hlasom, „mal byť súčasťou témy o materiáloch budúcnosti?“

„O *zázračných* materiáloch, áno.“

„*Zázračných alebo takmer zázračných*,“ opravila ho Florence.

„Môžem skúsiť zájsť do CERN-u,“ navrhla Maia.

„Do urýchľovača častíc? Nechápem súvislosť.“

„Vieš predsa, že tam mám tetu…“

Nemala takmer nijakú rodinu, ale jej otec mal mladšiu sestru Victoire, ktorá pracovala ako výskumníčka v Európskej organizácii pre jadrový výskum. Bola to zavalitá žena s burácajúcim hlasom. Po smrti Maiinej matky ich teta niekoľkokrát navštívila. Do Tourtour prichádzala s náručou plnou škatuliek od talianskeho lahôdkara a krabičiek s bižutériou. Victoire sa s bratom vždy napokon pohádala, ale jej návštevy prinášali do smútiaceho domu to, čomu sa hovorí *život*.

Victoire Hussardová bola teraz vysokopostavenou vedeckou pracovníčkou v CERN-e a Maia sledovala novinky z fyziky častíc, o kvarkoch, hadrónoch či Higgsovom bozóne trochu tak, ako sa človek zaujíma o správy zo života svojej rodiny.

„V CERN-e používajú úžasné materiály. Urýchľovač častíc je najväčšia chladnička na svete." Horúčkovito lovila v pamäti. „Mohla by som písať o supratekutom kvapalnom héliu… O supravodivých magnetoch… Alebo o scintilačných kryštáloch! Na tie sa špecializuje moja teta."

Jules ju požiadal o podrobnosti a ona začala blafovať so sebaistotou, ktorá aj ju samu prekvapila, pretože v skutočnosti sa o kryštály nikdy bližšie nezaujímala.

„Je to materiál používaný na zobrazovanie častíc. Špičková technológia. A poriadne drahá," dodala, lebo vedela, čo na dvojčatá zapôsobí.

„V poriadku, znie to celkom dobre…" povedal Jacques, aby bratovi pomohol zmeniť tón.

Jules si prešiel prstami po fúzoch. Zdalo sa, že v ňom zápasí vedecký záujem o tému, úľava, že budú môcť uzavrieť číslo, a sklamanie z toho, že sa mu nepodarilo prichytiť svoju zamestnankyňu pri chybe.

„Dobre, lenže nestíhame, musela by si tam ísť už zajtra a nemyslím si, že sa dá len tak z ničoho nič nakráčať do CERN-u…"

Vyšla na ulicu a zavolala tete. Scintilačné kryštály… Victoire jej o nich často rozprávala. Ale či ju dokáže prijať hneď na druhý deň, to veru nebolo isté.

Ako zázrakom jej teta zdvihla telefón. Neozvali sa jedna druhej už vyše pol roka.

„Ach, zlatko! Som rada, že ťa počujem. Keby si vedela, aký je tu teraz bordel…"

Maia vedela, že ak chce človek od Victoire niečo dostať, musí naliehať. A tak vytiahla všetky tromfy: súrne potrebuje napísať článok, inak ju vyhodia, a teta jej musí pomôcť. Potom zmĺkla, prekvapená vlastnou trúfalosťou.

Po chvíli ticha, akoby v nej doznievala vnútorná dilema, Victoire povedala: „Dobre, príď zajtra poobede. Mám sotva hodinu, ale malo by to stačiť."

Maii sa zdal tetin hlas v telefóne nezvyčajne unavený, ale neprikladala tomu význam. Víťazoslávne sa vrátila do redakcie.

„Dohodnuté. Zajtra na obed máme stretnutie."

Jules to očividne nečakal.

„A článok zvládneš do soboty? V pondelok uzatvárame číslo, súri to!"

„Áno, zvládnem." Cítila istú hrdosť, že sa dokázala ubrániť. „Vezmem si so sebou počítač, aby som mohla začať písať už vo vlaku."

Vstali. Pred debatou o nasledujúcom čísle si zvykli dať prestávku.

Jacques sa spýtal: „A aká vlastne je tá tvoja teta?"

„Veľký mozog, veľký temperament," odpovedala po chvíli premýšľania. „Ale nikdy sa nenaučila poriadne sa učesať."

Dvojčatá vybuchli v smiech. Florence tiež. Už dávno sa všetci štyria spolu nezasmiali. Maia cítila, ako sa hrozba vzďaľuje.

Večer si zbalila tašku a skontrolovala, či má nabitú batériu v počítači. V tej chvíli sa jej v mozgu síce ozval akýsi varovný signál, ale nedokázala ho rozlúštiť, keďže práve zažila priveľký stres. Napokon, nebude to prvý raz, čo pôjde na reportáž so služobným počítačom. Nikdy predtým s tým nebol nijaký problém.

3. KAPITOLA

Bastien

Zaparkoval som a vypol navigáciu. Rovnako ako ostatné podniky v priemyselnej zóne, aj Plastirec pozostával v podstate len z haly, automatickej brány a parkoviska. Nástennú tabuľu osvetľovala pouličná lampa a postavička bobra na nej hlásala: *Jedna tona recyklovaného plastu ušetrí 700 kg surovej ropy*. Zrýchlil som krok. Stáli tam dve policajné autá a biela dodávka. Pritiahol som si kabát tesnejšie k telu, aby som sa chránil pred chladom, ale aj pred vlastnou úzkosťou.

Prešiel som bránkou pre peších, ktorú niekto nechal otvorenú. Moje kroky sa rozliehali po betónovej podlahe haly. Zbadal som malého tučného chlapa v košeli s vyhrnutými rukávmi, zrejme majiteľa firmy. Oproti nemu stálo šesť mužov v uniformách, strnulých ako popravná čata. Medzi nimi som spoznal nového prokurátora Francka Sinastieza, vysokého vychudnutého chlapa s bielymi zubami, karieristu, ktorého som neznášal, odkedy mi odložil prípad hromadného vystavenia chlóru. Ak bol tu, znamenalo to, že nehoda je mimoriadne vážna alebo že je v hre ešte niečo iné.

Napätie zvyšovala dvojica kriminalistov v bielych kombinézach po jeho boku. Všimol som si aj dvoch policajtov, ktorí vyzerali, akoby sa tam ocitli náhodou a nevedeli, ako sa odtiaľ vytratiť. Napokon som podľa hodnostného označenia na pleciach spoznal vyšetrovateľa, chlapa stavaného ako ragbista. Zachrípnutým hlasom som sa predstavil a zaradil sa medzi ostatných. Všetci mali zachmúrené tváre. Z kovovej konštrukcie haly dopadalo bledé svetlo. Najviac ma však zasiahol zápach: halou sa šíril ťažko opísateľný pach smrti, štipľavý a kovový, sprevádzaný smútkom, ktorý by dokázal pohltiť aj slnko.

Vyšetrovateľ práve vypočúval majiteľa. Podľa informácií, ktoré som mal, sa volal Bilal Reghioul. Muž hovoril prerušovane. Na tvári mal stopy maziva. Hneď som videl, že patrí k tým, čo nevysedávajú v kancelárii, ale oblečú si pracovný plášť a idú pomáhať ostatným. K nehode došlo tesne po skončení pracov-

ného času. Druhý robotník bol v tom čase preč. Majiteľ tiež. Vyzeral, že je v šoku.

„Tvrdíte, že to bola nehoda. Ale zároveň je to dokonalý zločin, nemyslíte?“ prehodil policajt.

„Prisahám vám, bola to nehoda. Ani nechápem, čo tam ešte robil, prečo stále pracoval, povedal som mu, aby išiel domov.“

„Často zostával sám a robil nadčasy?“

„Neboli to nadčasy.“

Majiteľ vysvetlil, že chcel firmu zavrieť, ale Venerio Malgoni, obeť, zostal dokončiť nejaké veci, ako to robieval často. Dôveroval mu, a tak odišiel. Venerio musel nešťastnou náhodou spadnúť do lisovacej komory.

Táto verzia sa nezdala veľmi pravdepodobná. Chlap však stále opakoval „nemôžem mať všetko pod kontrolou“, „mal asi smolu“, no s jeho orientálnym prízvukom mi to znelo skôr ako *nedrží to spolu*.

„Pane, ste podozrivý z vraždy. Predvolávam vás na zajtra na policajnú stanicu, kde s vami spíšu výpoveď.“

Reghioul sa na mňa pozrel. Vyzeral, akoby hľadal pomoc.

„Povediem vlastné vyšetrovanie,“ povedal som čo najpokojnejším hlasom. „Je nezávislé od policajného. Budete musieť odpovedať aj na moje otázky.“

Otrasený zamestnávateľ sklonil hlavu.

Pohľadom som blúdil po hale. Stáli tam tri stroje. Najväčší z nich bol ohradený policajnou páskou. Okamžite ma zamrazilo. Hydraulický lis bol obrovský, tmavomodrý, s masívnym opláštením. Tvorili ho dve spodné komory, ktoré zrejme slúžili na lisovanie, a užšia stredná časť zakončená hore akýmsi lievikom. Pravdepodobne tadiaľ robotník spadol dovnútra.

Jedna informácia mi však chýbala. Naklonil som sa k policajtovi po svojej ľavici: „Ale kde je telo?“

Policajt odpovedal cez zaťaté zuby: „Stále v lise…“

Znova som sa zahľadel na obrovský stroj. Jeho mierne kužeľovité opláštenie pripomínalo vyduté brucho. Stroj bol skonštruovaný tak, aby naraz stlačil tisíce plastových fliaš. Po spustení z neho vychádzali meter široké a vysoké kocky. Jeden taký obrovský balík zostal ležať na vysokozdvižnom vozíku, stlačený tak pevne, že by sa medzi materiál nedal vsunúť ani cigaretový papierik. Ak telo obete stlačili hydraulické valce…

Policajti vedľa mňa boli bledí. Aj ja som cítil, že ak budem ďalej premýšľať nad podrobnosťami nehody, podlomia sa mi kolená.

Prokurátor, ktorý dovtedy zostával bokom, sa obrátil k dvom mužom v bielych kombinézach a ľahostajným tónom povedal: „Páni, nechám vás pracovať."

Kriminalisti vystúpili ako dvaja pešiaci zo šíku a zamierili k lisu. Jeden z nich, veľmi mladý, si natiahol kuklu a nasadil ochranné okuliare. Majiteľ stlačil tlačidlo na ovládacom paneli. Vzápätí sa celou halou rozľahol rachot kovovej konštrukcie: lis uvoľňoval drviace valce. Škrípanie trvalo len niekoľko sekúnd, ale všetkých príšerne zasiahlo. Akoby samotná smrť vydávala výkrik rozkoše. Policajt vedľa mňa zastonal. Dokonca aj prokurátor odvrátil zrak.

Napokon zvuk ustal. Videl som, ako sa technik zospodu vsunul do zásobníka, napravil si čelovku a vplazil sa dovnútra.

Prehltol som.

Aj moje vyšetrovanie sa muselo začať. Nemal som na výber.

Otriasol som sa a vykročil hlbšie do haly. Aby som to zvládol, sústredil som sa na jednotlivé kroky postupu. Skontrolovať, ako je stroj priskrutkovaný k podlahe. Prezrieť ovládací panel. Hľadať známky zanedbania bezpečnosti.

Zblízka pôsobil lis ešte mohutnejšie, vo svojom lesklom opláštení bol až prekvapivo krásny, hoci bolo vidieť, že nie je nový. Zo skúsenosti som vedel, že stroje tohto druhu bývajú vždy mimoriadne dobre zabezpečené. Majú núdzové vypínače, predpísané pracovné polohy, nehovoriac o školeniach. Aby človek spadol dovnútra takéhoto stroja, musel naň najprv vyliezť. Násypka však bola príliš vysoko na to, aby sa k nej dalo dostať bez stoličky či stupienka. Začal som teda hľadať niečo podobné a dúfal som, že miesto pred príchodom záchranárov nikto *neupratoval*…

Rýchlo som našiel odpoveď. Bok lisu obopínali hrubé káble ako pás vnútorností. Pod násypkou však boli mierne prehnuté. Keď som pristúpil bližšie, uvidel som na nich stopy po podrážkach… typické známky zaužívaného, opakovane vykonávaného pohybu. Stačilo položiť nohu na káble a človek mohol poľahky vyliezť na stroj.

Ešte horšie bolo, že červené tlačidlo núdzového zastavenia

bolo prelepené lepiacou páskou. Ak robotníci, ako sa hovorí, *vyradili* bezpečnostný snímač, znamenalo to, že na stroj liezli veľmi často.

„Chudák Venerio…“

Bilal Reghioul stál za mnou. Nepočul som ho prísť.

„Chudák Venerio,“ zopakoval plačlivým hlasom, ktorý mi liezol na nervy. „Dosť ma to vzalo… Aj keď to nebol práve veselý človek. Pred pol rokom, spýtajte sa kolegov, sa dokonca pokúsil o samovraždu…“

„Povedali ste to prokurátorovi?“

Muž o krok cúvol, akoby som pred ním vyvolal sochu Komandora.

„Nie.“

„Ak si myslíte, že to bola samovražda a nie nehoda, musíte to povedať polícii, nie mne.“

Ukázal som na zdeformované káble a pokračoval: „Obeť tadiaľto bežne liezla hore?“

Majiteľ zbledol. Ironicky som dodal: „Veď je predsa všeobecne známe, že výrobcovia chcú, aby sa káble používali ako schodíky…“

„Vôbec nie! My sme tam neliezli.“

„Naozaj? Takže sa káble prehli samy od seba?“

Reghioul nervózne prešľapoval z nohy na nohu, očividne mu nebolo príjemné, akým smerom sa rozhovor uberá.

„Viete, Venerio mal ten svoj stroj veľmi rád, poznal ho do poslednej skrutky. Staral sa oň ako o dieťa… Často zostával po práci, aby ho dočistil. Sme tu ako jedna malá rodina, nemohol som mu predsa zakaždým zakazovať, aby chvíľu zostal.“

„Aha. A tá lepiaca páska na núdzovom vypínači, tá ho tam má objať?“

„My sme nič neprelepovali.“

Chlap ma rozčuľoval. Ukázal som mu zakryté červené tlačidlo.

„Tá páska sa tam nalepila sama?“

Reghioul sa zamotal do vysvetľovania: „No áno, Venerio liezol hore kontrolovať náplň. Tie valce sa predsa občas musia uvoľniť, keď sa zaseknú…“

„Uvoľňovať valce!“ zopakoval som zdesene.

Vtom nás však prerušil pohyb. Technik práve vyliezal zo stroja.

Cúvol som a znova si uvedomil, aký odporný pach nás obklopoval. Technik sa súkal von z lisovacej komory. Jeho kombinézu pokrývali tmavé škvrny, o ktorých pôvode nemohlo byť pochýb. Mladík sa postavil a strnulo ako automat vykročil k východu.

Dvaja policajti, ktorí zostali v hale, sa pred ním rozostúpili, akoby okolo nich prechádzal prízrak. Nechal som Reghioula tak a rozbehol sa za technikom. Položil som mu ruku na plece. Strhol sa.

Odvtedy som už nikdy nevidel takú smrteľne bledú tvár. Chlapec bol ako stena. Na chvíľu som zabudol, na čo som sa ho chcel spýtať. Prehovoril sám, s vyvalenými očami: „Zostal z neho len trup."

Bol tesne pred odpadnutím. Nemohol mať viac ako dvadsaťpäť. Upriamene sa na mňa pozrel a zopakoval: „Zostal z neho len trup."

„Všimli ste si medzi plastmi niečo zvláštne? Niečo, čo tam nemalo byť?" spýtal som sa.

Pri zvuku môjho hlasu akoby sa mladík spamätal: „Nie je tam len plast, nachádza sa tam aj kov. A stroju to, mimochodom, nerobí dobre. Na prvý pohľad to tak nevyzerá, ale mechanizmy sú zrejme opotrebované. V tých drážkach sú dokonca kamienky. Je tam špina…"

Zrazu sa odmlčal, pohľad mu vyhasol, akoby niekto vytiahol zo zásuvky kábel, ktorý mu umožňoval hovoriť.

Pristúpil Sinastiez. Okamžite som stuhol. Technik odišiel.

„Dobrý večer, pán Fontaine," povedal prokurátor tónom, ktorý mal zrejme pôsobiť priateľsky. „Poznali ste túto firmu?"

„Nie, pane."

„Poznáte tento typ stroja?"

Nechápal som, čo tam Sinastiez robí. Vyšetrovateľ a ja sme mali v náplni práce chodiť do terénu, ale on mal sedieť vo svojej kancelárii.

„Pokiaľ to dokážem posúdiť, pane, ide o hydraulický lis na plasty. Bežné zariadenie v podniku na priemyselnú recykláciu."

„Robotníci dovnútra nemajú chodiť, však?"

„V nijakom prípade, pane. Ani vstupovať dovnútra, ani liezť na stroj. Išlo by o závažné porušenie bezpečnostných predpisov.“

Jeho bezchybný petrolejovomodrý oblek pôsobil v hale akosi nadprirodzene. Zdalo sa, že ho intelektuálne vzrušuje niečo iné, čosi, čo zrejme vysvetľovalo jeho prítomnosť. O chvíľu mi s nadšením človeka, ktorý má neodolateľnú potrebu vysloviť svoju myšlienku a konečne našiel partnera hodného rozhovoru, povedal: „Medzi nami, nemyslím si, že ide o pracovný úraz.“

„Pretože sa to stalo po pracovnom čase?“

Majiteľ je vždy trestnoprávne zodpovedný za to, čo sa deje v jeho podniku, aj po zatvorení, dokonca aj vtedy, keď nechá kľúče dôveryhodnému zamestnancovi.

„Nie. Pretože Bilal Reghioul mal v minulosti väzby na marseillské podsvetie. Mám podozrenie, že sa v tejto firme dejú nekalé veci. Pravdepodobne sem privážajú tony tovaru, ktorý odtiaľ vychádza zlisovaný do balíkov. A ako sa lepšie zbaviť nepohodlného svedka, než poslať ho do drviča plastových fliaš? Ani ten najlepší súdny lekár by nedokázal zistiť, či pred pádom došlo k zápasu…“

Zrazu sa prokurátor zarazil, akoby si práve uvedomil, do akej – oveľa nižšej – príjmovej kategórie patrím. Sklonil sa k smartfónu a pohŕdavým tónom povedal: „Ale váš protokol si pozorne prečítam, pán inšpektor…“

Ovládol som sa. Našťastie sa čoskoro vrátil na súd.

Keď telo vytiahli zo stroja, bolo už neskoro. Trup vložili do bieleho vaku. Vyšetrovateľ sa po skončení zásahu predstavil ako Luc Rosset. Práve som si v kancelárii majiteľa prezeral pracovné zmluvy. Snažil som sa nepozerať na vak s telom. Jeden človek ráno odišiel do práce a večer bol mŕtvy.

Dvaja policajti tam stále boli ako deti, ktorým sa nikdy neskončí trest. Mal som fotografie, ktoré som potreboval. Už som sa chystal odísť, keď ma premohol náhly impulz a pristúpil som k lisu. Jednu nohu som položil na ušliapané káble, druhú na zábradlie. Jediným krokom som sa bez problémov vytiahol nad zásobník a ocitol sa na mieste, kam Venerio Malgoni vyliezol

predtým, než spadol. Naozaj stačilo málo, aby človek prepadol dovnútra: zábradlie mu tam siahalo už len po kolená, a ak sa naklonil, aby *uvoľnil zaseknuté valce*, ako vravel Reghioul…

Neviem, čo som v tej chvíli hľadal. Možno som chcel vidieť to, čo videla obeť niekoľko sekúnd pred smrťou, bolo to zvláštne. No nedokázal som odtrhnúť oči od násypky. Zrazu som mal pocit, akoby sa predo mnou otvárala všetka temnota sveta, akoby mi samotná smrť ukazovala cestu. Nebol som schopný odvrátiť zrak.

„Žiadne hrdinstvá."

Rosset stál podo mnou. Hovoril pokojne.

„Zlezte. Vrátite sa zajtra, keď to vyčistia."

Natiahol ku mne ruku. Musel som ju prijať. Stisk policajtovej obrovskej laby ma prebral. Posmešne sa na mňa pozrel. Všetkým som poďakoval a odišiel z haly.

Na chvíľu som sa oprel o kapotu auta. Veľmi dobre by mi padla cigareta. Radšej som však zavolal Guilaine – nechala mi správu. Áno, bolo to desivé. Nie, telo som nevidel. Áno, rád si s nimi dám pivo. Bolo od nich milé, že na mňa počkali.

Keď som vyšiel z výťahu v kancelárii, bolo takmer desať večer. Prvú som zbadal Guilaine. Vlasy si už rozpustila z drdola a hneď na mňa zavolala: „Si v poriadku? Ako sa cítiš? Ako to dopadlo?"

Ludivine mi naliala pivo. Éric mi prisunul stoličku. Začali piť bezo mňa, ako to v takýchto prípadoch býva zvykom.

Podobné posedenia som už zažil. Keď dôjde k smrteľnému pracovnému úrazu, kolegovia čakajú, kým sa vráti ten, kto má daný rajón na starosti. Doteraz som vždy bol v úlohe toho, kto nalieva, nie toho, kto je otrasený. A vlastne som sa vracal skôr smädný než traumatizovaný.

Vyprázdnil som pohár a pritom im vyrozprával celý príbeh, o lise, o zošliapaných kábloch. Vyvaľovali oči.

„Oni liezli hore uvoľňovať zaseknuté valce?" spýtala sa Ludivine.

„Do stroja?"

„Áno, tesne nadeň. Obeť sa tam zrejme nakláňala s metlou, aspoň si myslím."

„To je úplne šialené! Odfotil si to?“

„Áno. Nemáte niečo silnejšie? Whisky?“

Éric si poškriabal holú hlavu, povedal, že by niekde ešte mala nejaká byť, a vyšiel z miestnosti. Dobrý chlap. Trochu naivný, ale dobrý. V túto hodinu mal byť pri manželke a troch deťoch. Aj Ludivine a Guilaine nechali svoje rodiny doma, aby zostali so mnou, hoci som k nim nebol vždy práve najmilší. Dlho som sa im skôr vyhýbal. V ten večer tam však sedeli a počúvali ma.

„Mal som vliezť do násypky, aby som si overil, čo mi povedal technik. Vyliezol som hore, ale keď som tam bol, nemal som odvahu…“

„Máš fotky, máš jeho výpoveď… Vrátiš sa tam budúci týždeň, neboj sa,“ povedala Guilaine.

Potom urobila niečo nevhodné: položila mi ruku na plece. V tej chvíli som úplne zmĺkol.

Ludivine vyšla z miestnosti. Zostal som s Guilaine sám. Jej veľké, pevné telo vedľa mňa, jej silná ruka na mojom pleci. Díval som sa na ruku, ktorá ma spájala s iným telom, s telom, ktoré malo dve ruky a dve nohy pripojené k trupu, k neporušenému trupu. No nechápal som, prečo ju na mne necháva. Už som nechápal nič. Pohár som mal prázdny.

„Našli ste tú whisky?“

Guilaine sa ku mne naklonila a znepokojeným hlasom sa spýtala: „Si si istý, že si v poriadku, Bastien?“

„Áno, prečo?“

„Celý sa trasieš.“

Pozrel som sa na svoje ruky. Potom na kolegyňu. A rozplakal som sa.

4. KAPITOLA

Maia

Cestovanie vlakom, ktorý prekračuje hranice, má osobitné čaro. Keď regionálny vlak opustil stanicu Bellegarde-sur-Valserine, prešiel ponad Rhônu po závratne vysokom viadukte a potom pokračoval popri čiernych poliach, Maii prišla správa od mobilného operátora, že za každú odoslanú aj prijatú esemesku zaplatí štyridsať centov. Nebolo pochýb, bola vo Švajčiarsku.

Vo voľnom prúde myšlienok, ktorý sa nás vo vlaku tak prirodzene zmocňuje, najprv premýšľala o Julovi, o príliš veľkom mieste, ktoré zaujal v jej živote, o článku, ktorý preňho musí čo najrýchlejšie napísať, no ako postupovala proti prúdu Rhôny, vracala sa zároveň v čase a začala myslieť na svoju tetu. Dojalo ju, že Victoire súhlasila, že ju prijme tak rýchlo. Z jej strany to bol zriedkavý prejav náklonnosti. Fyzička zodpovedala za jeden z najväčších technických experimentov v CERN-e: Muon Solenoid Experiment, skrátene MSE. Bola veľmi zaneprázdnená. Napokon, vždy rozprávala závratnou rýchlosťou, rovnako rýchlo čítala a neustále skákala ľuďom do reči. Pri tej predstave sa usmiala. Pri jej tempe bude hodina rozhovoru bohato stačiť na to, aby nazbierala dosť informácií do článku o slávnych *zázračných materiáloch*.

Na stanici Genève-Cornavin zišla z nástupišťa po schodoch do podzemnej chodby. Plagáty pripomínali, že človek opúšťa Európsku úniu. Hlásenia vyzývali cestujúcich, aby upozornili na každú opustenú batožinu. Švajčiarski colníci zastavili iba troch Arabov smerujúcich na letisko s obrovskými kuframi. Hľadala zastávku električky. Presne vo chvíli, keď ju našla, prišla osemnástka a na prednom paneli žiaril názov konečnej stanice: CERN.

O dvadsať minút neskôr vystúpila na Esplanade des Particules. Do CERN-u sa vstupovalo cez betónovú budovu. Najväčší fyzikálny experiment na svete si zachovával čosi zo švajčiarskej nenápadnosti.

Popravde ani nebolo veľmi čo ukazovať: všetko sa odohrávalo pod zemou. Jediné, čo mohla inštitúcia turistom predviesť – okrem guľovitej drevenej budovy so stálou expozíciou –, bol kus rúry s priemerom jeden meter položený na betónovom podstavci. LHC, Large Hadron Collider, teda veľký hadrónový urýchľovač, tvorili tisíce takýchto rúr pospájaných do okruhu s obvodom dvadsaťsedem kilometrov. V urýchľovači častíc dosahovali protóny takmer rýchlosť svetla a stovky miliónkrát za sekundu do seba narážali. Vďaka tomuto experimentu fyzici v roku 2012 potvrdili existenciu Higgsovho bozónu.

Maia vtedy pracovala v časopise *Science & Vie* a prišla sem s Florence, na čo veľmi rada spomínala. Vďaka tete dostali miesta v posluchárni na historickej konferencii – nie veľmi ďaleko od samotného Petra Higgsa. Vtedy sa sem nahrnuli BFM, CNN aj TF1: bol to príbeh, ktorý sa dal rozprávať, trochu „sexi príbeh", ako radi hovoria novinári. O slávnom bozóne neodborné médiá hovorili ako o „božskej častici". Vedeckej komunite z toho behal mráz po chrbte, pretože CERN bol jedným z mála ľudských spoločenstiev, kde sa „nikoho nepýtame, odkiaľ pochádza ani v čo verí", ako jej potvrdila Victoire.

V ten deň Maia cítila hrdosť. Jej teta bola súčasťou veľkého tímu, ktorému sa podarilo vzácne bozóny objaviť. Uprostred davu novinárov sa nebála priťahovať pozornosť už len svojím vždy veľmi zvučným hlasom alebo nepravdepodobnými, často celkom nezámernými kombináciami oblečenia. Rada ju počúvala rozprávať o fyzike a aj Florence sa zdala fascinujúca. Všetky tri sa vtedy dlho zhovárali a rozhovor sa skončil nádhernou vetou: „Okrem hľadania bozónu si tu však kladieme aj základnú otázku, prečo vôbec existuje niečo namiesto ničoho?"

Bol piatok. Čakala pred vstupom do areálu, kým po ňu príde pracovník tlačového oddelenia, ktorý mal práve službu. Keďže CERN bol klasifikovaný ako „základné jadrové zariadenie", po nedávnom atentáte v Nemecku sprísnili bezpečnostné opatrenia. Pri vchode do budovy hliadkovali dvaja vojaci v maskáčoch, so samopalmi namierenými k vlastným topánkam. Vojaci sa nudili a vyzerali, akoby si tajne želali, aby sa predsa len niečo stalo.

Novinárka však nepredstavovala nijakú hrozbu. Keď sa identifikovala občianskym preukazom a novinárskou legitimáciou, prešla prvou bezpečnostnou bránou. Na druhej strane jej dali návštevnícku kartu a pracovník jej bez akejkoľvek irónie povedal: „Tak, teraz ste voľná."

Pritiahla si ruksak bližšie k chrbtu a zamierila k jedálni.

Areál nebol veľmi pôvabný, najmä v zime. A predsa jej fyzička počas tých zriedkavých príležitostí, keď sa jej výnimočne ozvala, aby sa podelila o nadšenie z nejakého výskumu a poprosila ju, nech napíše článok o tej či onej obskúrnej téme, a až potom sa jej prípadne spýtala, ako sa má, hovorievala: „Pracovať v CERN-e je fascinujúce, človeka to napĺňa, je to vzrušujúce, je to *the place to be* vo fyzike, miesto, kde sú tí najlepší, najschopnejší, najmotivovanejší." Maia sa neurážala. Napriek všetkej neobratnosti cítila tetinu náklonnosť. Victoire jej vychvaľovala svoju prácu bez jedinej chybičky. Človek by si pomyslel, že sa nikdy nestretáva s problémami so *mzdovými nákladmi* ani s *rozpočtovým deficitom*, že vo fantastickom svete fyziky je všetko dokonalé. „Stretávaš tu iba zanietených ľudí," hovorievala, „nikdy nijakých flákačov. Samé veľké mozgy, veľké ambície…"

Rozprávala jej o detektore, za ktorý zodpovedala. MSE bol akýmsi obrovským okom. Okom ťažkým ako Eiffelova veža a veľkým ako tri olympijské bazény. Celá masa slúžila na fotografovanie nespočetných zrážok elementárnych častíc. Nebolo jednoduché zachytiť obraz nekonečne krátkeho okamihu, keď dochádzalo k nekonečne malým udalostiam. „Lebo nemá zmysel nechať protóny do seba naraziť, ak potom nevidíš, ako havária vyzerá spomalene!" MSE bol vyrobený z materiálov ako zo sci-fi. Keď Jules požadoval článok na poslednú chvíľu o materiáloch budúcnosti, ktoré sa medzičasom zmenili na *zázračné materiály*, vedela, že jej teta nájde dobré príklady.

Fyzici sa držia objektivity: jedáleň v CERN-e sa volala „Restaurant No 1". Maia vošla dnu. Zastavilo ju príjemné teplo a až vtedy si uvedomila, aká je vystresovaná a premrznutá. Rozhliadla sa.

Miestnosť voňala čiernou kávou a sivou mozgovou kôrou. Bolo pol druhej popoludní, obed sa už skončil, no niekoľko